DEO OPTIMO MAXIMO UNI ET TRINO,

VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ,

Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICO-CHIRURGICA,*

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS manè discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis nonâ mensis Aprilis, anno Domini M. DCC. LXXII.

M. PASCHASIO BORIE,

Doctore Medico, Præside.

An qui Tumores deleri debent, Ferro potiùs quàm Cauterio potentiali, *delendi?*

I.

ROTUBERANT passim in corpore humano Tumores, mole, figurâ, colore, duritie, cæterisque adjunctis adeò dissimiles, ut, licet ad genus aliquod possint ut plurimùm revocari, de specierum numero nondùm satis constet. Inter eos, complures universalibus modò particularibus remediis, sæpè utrisque, vel ad suppurationem, vel ad resolutionem feliciter perducuntur. Quæ si frustrà tentata fuerint, superest, crudele quidem, at non semper rejiciendum præsidium. Ex ipso enim amaritudinis fonte surgit aliquid grati, sanitas nempè, quo dolores possint abundè simul & jucundè pensari. Consistit illud opus in Tumore auferendo, quod instrumento multiplici confici potest. Vel enim funiculis religatus Tumor, aut inermibus digitis prehensus convellitur: vel laqueo paulatim, ab imis radicibus, sic strangulatur, ut spontè post paucos dies decidat. Leniter etiam contorqueri potest ope forcipis, aut ignito ferro comburi. Duo sunt tandem vulgatioris usûs, Cauterium, quod aiunt, *Potentiale*, & Cultellus, quorum primo Tumores sensim consumuntur, altero, statim rescinduntur. In iis interim abolendis sunt multa, ad quæ nisi sedulò advertatur, opera erit, si non semper exitiosa, saltem aut difficilis, aut parùm fructuosa. Primò igitur quæ tolli debent ea tantummodò, at omninò tamen, tollantur. Cutis, quantùm res sinit, post factam operationem, integra remaneat. Arteria aut vena insignis, si qua vel incautè, vel necessariò aperta fuerit, conspectum non fugiat. Tendines, nervi, membranæ ne molestè quoquomodò afficiantur. Quàm brevissimè fieri potest, pars affecta doleat. Ex Cauterio autem & Ferro, alteri præferri debet alterum, quod supra memorata valet præstare.

* *Authore M.* BOUVART, *Doctore Medico, anno 1738.*

I I.

CUINAM usui tot, inter operandum, astutiæ si quis scitetur, in promptu responsio est. Plurima, nempè, simul ex iis exurgere commoda, & arceri pericula. Enim verò si Tumor sic auferatur, ut nihil ex eo supersit, quod recidivæ metum incutiat, aut quoquomodo fit nociturum : nec interea cæterarum partium ulla lædatur quæ servari debent, feliciorem curationem consequuturam esse satis elucescit. Deindè cutem non deleri parvi non est. Hoc pacto potest, intra paucos dies, cum fundo vulneris coalescere. Illud si præstari possit, præcavetur suppuratio, quæ, si nimis copiosa fuerit, debilitatem summam affert, imò lethalem sæpè *marasmum*, si suppressa, febrem & inflammationem, si moderata & laudabilis, tardam curationem. Non est tamen diffitendum adeò oportunam quandòque esse suppurationem, ut sæpè, absque noxâ, prohiberi non possit. At nobis satis erit, si, nonnullis in casibus, utiliter prævertatur. His etiam addendum videtur cutem, cujus usus ignotus nemini, ubi semel sublata fuerit, arte nullâ posse reparari. Num itaque rem levissimi momenti crederes, quòd, ipsâ deperditâ, cicatrice, in plurimos menses protractâ, veluti præcariò, vulnus obducatur ? Præterea unum tantùm contingere potest, ut reverâ non semel contigerit, arteriæ alicui scilicet, aut venæ insigni inflictum fuisse vulnus. Huic calamitati, promtâ ligaturâ, succurrendum. Sed quânam arte præsens adhibebitur auxilium, nisi instrumenti, inter operandum, delectu, cautum fuerit quominùs apertum vas, intra circumfusas carnes, citâ contractione, delitescat. Quod tendones & nervos spectat, nemo nescit eos sensu exquisitissimo esse donatos, ob eamque rationem facilè admodùm irritari. Levi de causâ dolorificè convelluntur, undè oriuntur tensio maxima, durities, longè circa partem affectam, quandòque abscessus periculosissimi, nisi citiùs delirio, convulsionibus, imò ipsâ gangrænâ supervenientibus, mors accita fuerit. Longioribus tandem doloribus hominem torquere inhumanum est, quem brevioribus sanare possis. Quæ ratio, si cuiquam non arrideat, febrem, vigiliam, virium lapsum, solitas longiorum dolorum comites, consideret.

I I I.

PLURES sunt Tumorum species, quàm ut singulas possimus describere, illud tantùm monemus, de Tumoribus omnibus hìc non agi. Permulti siquidem observantur à quibus non temperare manûs nefandum esset, veluti quandò aut nervis, aut tendonibus hærent, aut vasis majoribus, quarum partium summi discriminis foret vulneratio. Nec etiam deleri debent qui, longâ morâ, maximam in molem creverunt, nisi fortè tenui pediculo, quod rarò tamen occurrit, pendeant. Sunt è contra quos parùm sapienter intactos relinqueres. Tales sunt qui pondere nimio, situ inoportuno, partem aliquam valdè gravant, sicque organi alicujus ad vitam necessarii functionem intercipiunt. Non magis ignoscendum est iis à quibus timeri potest ne, lapsu temporis, in immensum augeantur, aut, pejorem induendo naturam, in ulcus mortiferum desinant. Ex hâc prosapiâ, instar omnium sint *Scirrhus*, Cancer, & præterea Tumores nonnulli qui, ratione materiei quam continent, diversa sortiuntur nomina. Si ea nempè mel referat, *Meliccrides*, *Atheromata* si pulticulam, si sebaceum quid aut adiposum filamentis membranisque intertextum *Steatomata* nuncupantur. Hâc solâ ratione differunt. At illud inter se commune habent, quod singulorum materia, plerumque sacculo comprehendatur, qui sacculus nihil videtur esse quàm folliculus adiposus, præter naturam, valdè ampliatus. Hujusmodi verò sacculi quandòque sic indurantur, ut æmulentur corium duritie. *Scirrhus* est Tumor inæqualis, durus, retinens, indolens, persæpè in glandulis, prægressâ plerumque inflammatione, nascens. Consistit autem in congerie quâdam abnormi atque intricatissimâ vasorum induratorum, quæ, lymphâ inspissatâ, maximam partem, obturantur. Facilè in Cancrum

poteſt migrare, cum, preſſione jugi, ſuccis concreſcentibus, vaſculorum cavum omninò oppletur. Tunc circuitus ſanguinis ibi penitùs deficit, magis ac magis indurantur vaſa, creſcit tumor atque exporrigitur in radices quæ ad corneam duritiem aſſurgunt. Pruritus ſentitur moleſtus, dolorificus. Tandiù ſe res habet, quamdiù non ulceratus eſt Cancer. Sed concretus humor tandem expanditur. Quâcumque autem de causâ, vehementiori fortè ſanguinis impulſu, calorem concipiat turgeſcit in parte affectâ tantò majore æſtu, quantò violentiùs compactus fuerit. (1) Tunc non ſimplex dolor urget, ſed cruciatus intolerabilis, quaſi tractûs ignei. Cutis ſucco rareſcente preſſa negreſcit, corripiturque gangrænâ ac tandem rumpitur. Hiat ulcus fœdum, marginibus extrorsùm verſis, ſanie tenui, erodente ſtillans, aſpectu horrendum, immedicabile. Cancri eò uſque progreſſi curatio non debet ſuſpici, at ſolummodò, cum, primis initiis, ſub cute adhuc integrâ, ad digitorum nutum fluctuat, necdùm, in partes ſubjacentes, altas radices erit. Tunc poteſt deleri ſicut & Tumores præmemorati, quibus etiam poſſunt addi Ficus, Fungus, Polypus aliique quàmplurimi. Sed quæcumque in Tumorem ablatione commendavimus, ea maximè Cultello præſtari certum eſt, contraria verò Cauterio invehi.

I V.

QUID enim Cultello chirurgico tutius aut commodius? Cauterio quid magis inoportunum intutumve? Cultello, ſi præſertim manu prudentiæ non experte gubernetur, non aliæ cæduntur partes, quàm quæ cædi debent, omnes verò poſſunt excidi, quæ ſunt excidendæ. Cauterio non item. Vel enim ſub pulveris formâ, inſpergitur, vel apponitur unguento mixtum, vel aquoſo aliquo vehiculo dilutum. Quoquo autem modo uſurpetur, ut ut dextrè id fiat, præcaveri nunquàm poteſt quin hanc vel illam partem, aut acriùs, aut moderatiùs comburat, prout molliorem invenerit aut ſolidiorem. Hinc quoque, vel indè divagari poteſt, eaque rodere quæ integra manere debuiſſent, intacta verò relinquere quæ forent conſumenda. Sunt etiam nonnullæ Tumorum partes quarum ne vel minimam ſupereſſe multùm intereſt, ſacculos puta occallatos, vel ipſas Cancrorum radices. In eas, quoniam nullum ferè habent cum ſanguinis circuitu commercium, irrita planè eſt vis Cauterii. Volſellâ è contra, vel digitis prehenſæ, Cultelli operâ, levi prorsùs negotio, ſuperantur. Deindè præcaveri nunquàm poteſt quin Cauterio penitùs deſtruatur cutis, at Scalpello facilè ſervari poteſt, ſiquidem cruciatìm, aut quovis alio modo inciditur, extremis digitis poſtea ſuperantur anguli vulneris fundo, poſt ſublatum Tumorem, ſi viſum fuerit, aptandi. Tertio ſi vel eò nimiam in operando celeritatem, imperitiam, vel *anomalam* vaſorum, quam vaticinari fas non eſt, diſtributionem, arteria aut vena non ſpernendæ magnitudinis aperta fuerit], illicò, nihilò obſtante, ligari poteſt. Scalpello enim inciſa, ſtatim apparet, nec ante criſpatur quàm poſſit filo conſtringi, imò, ſanguine ubertim erumpente, ſtatim ipſa ſe prodit. At multò lentiùs cum Cauterio proceditur, quod, ut poſſit agere, per tempus aliquod ſinendum eſt. Interea ſi quod vas eroſum fuerit, moleſtè vellicatum, in carnes morâ non mediocriter juvante, reconditur. Ferro tendem (modò cæsìm, non verò punctìm id fiat) multò minori periculo, quàm Cauſtico, tendones, nervi, membranæ vulnerantur, quæ tutò, & quandòque datâ operâ omninò reſecantur. Ex Cauſtici autem moleſto & dolorifico morſu funeſtiſſima, qualia jam diximus, cientur ſymptomata.

---

(1) D. Aſtruc, de morb. Vener.

V.

Ex eo quod læſa Cauſtico arteria ſtatim ſtringatur, atque retrahatur in carnes, verum eſt cohiberi ſanguinem, ſed ad breve tempus: Nam ubi primùm remiſit aſtringens Cauterii vis, ſanguis eò majori pertinaciâ effluit, quò deligandæ arteriæ non ampliùs detur occaſio. Facilè tamen concefferimus, per Cauterium, minimis saltem in vaſculis, ſubitaneam & durabilem eſſe ſanguinis cohibitionem. Sed exindè Cultri utilitas magis elucet; ſiquidem ex vulnere, per ipſum inflicto, manat ſanguinis ſufficiens quantitas, quâ prævertitur inflammatio, quæ ſemper, appoſito Cauſtico, nimia conſequi ſolet, ob id imprimis, quòd ſanguis nullus effluxerit. Fruſtra quoque oppoſuerit aliquis dolorem eſſe mitiorem ex Cauſtico, quàm ex Cultro. Illud accidit ſolùm quibuſdam in Tumoribus, Fungis forſitàn, qui naturâ ſuâ parùm ſentiunt. Sed cæteris in caſibus, præterquamquòd non minùs moleſta ſunt Cauſtica quàm Ferrum, id habent inſuper incommodi, quòd unicâ vice, quemadmodum Culter, Tumores, maximè molis amplioris, delere non valeant Sed multotiès apponi debeat, quâ quidem repetitâ appoſitione, dolores jam ſævitiâ æquales, multò diuturniores evadunt. Ad hæc frequentiore Cauſticorum uſu, Tumores binigni in *Scirrhos*, *Scirrhi* in Cancros immutantur. Partes Cauſtici, cujuſcumque ſit ſpeciei, per apertas vulneris venas receptæ in ſanguinem, venenatam ipſi qualitatem inducunt, *Arſenicalia* præſertim, quibus ſemel tantùm applicatis, plurimi convulſi fato occubuere. Unum poſtremò obſervabimus circa eos Tumores qui versùs radicem quaſi in collum arctantur. In iis, quæ collum pertranſeunt vaſa exiliora ſunt, craſſiſſima verò & varicoſa quæ in Tumoris molem diſperguntur. His ergo apertis, difficiles oriuntur *hæmorrhagiæ*, quæ quidem, ſi Cauſtica adhibeantur, vitari nequeunt: quippe cum iis, vulgò à Tumoris mole, ad radices pergendo, iteratis vicibus proceditur; at ſi culter adhibeatur, ſtatim à radicibus Tumor poteſt excidi.

Ergo qui Tumores deleri debent, Ferro potiùs, quàm Cauterio potentiali, *delendi*.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Petrus-Maria VIELLARD, *M. Petri Poiſſonnier, Lectoris & Profeſſoris Regii Vicarius & Succeſſor à Rege deſignatus.*

M. Ludovicus-Henricus BOURDELIN.

M. Ludovicus-Alexander CÉZAN.

M. Joannes-Baptipta LANGLOIS.

M. Henricus RAIMOND, *Regis exercituum in Inſulâ Corſicâ Medicus.*

M. Carolus-Nicolaus D'ESLON.

M. Barthol.-Tuſſanus LE CLERC, *Conſiliarius Medicus Regis ordinarius in ejus Caſtelleto.*

M. Ludovicus-Gabriel DUPRÉ, *Sereniſſimi Principis Condæi Conſiliarius Medicus.*

M. Antonius PETIT, *in Horto Regio Anatomes & Chirurgiæ Profeſſor, è Regiâ Scientiarum Academiâ, & Militarium Regni Noſocomiorum Inſpector.*

Proponebat Pariſiis LUDOVICUS CAROLUS-HENRICUS MACQUART, Remus, Doctor Medicus Remenſis, nec non Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Pariſienſis Baccalaureus, A. R. S. H. 1772. A SEXTA AD MERIDIEM.

[...]pis *Quillau*, Univerſitatis & Facultatis Medicinæ Typographi, 1772.